

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Lubraniec za rok 2023

Zgodnie z wymogami art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1292.). Gmina Lubraniec posiada Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2024 – 2027. Program ten został przyjęty przez Radę Miejską w Lubrańcu uchwałą nr L/468/2023 z dnia 21 listopada 2023 z późn. zm i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko – Pomorskiego 2023 roku Nr 2023 pod poz. 7235 z dnia 28 listopada 2023 roku.

Stan ewidencyjny zabytków w okresie sprawozdawczym nie uległ zmianie.

Podstawowe cele programu opieki nad zabytkami zostały określone w art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r.o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Zgodnie z tym przepisem program ma na celu:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Cele i priorytety, jakie są wyznacznikiem powyższego programu wynikają nie tylko z wymagań ustawowych, ale także podporządkowane są głównemu celowi działań samorządu, czyli osiągnięciu zrównoważonego rozwoju gminy. Ów rozwój prowadzić ma do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Wdrożenie programu zaś wynika, z ustawowych obowiązków władz samorządowych z zakresu kultury i ochrony zabytków, w myśl zapisów ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Wskazują one, że ochrona zabytków i opieka nad zabytkami jako jedno z zadań własnych gminy, stanowi jeden z elementów zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Głównym celem założeń programowych jest przede wszystkim ochrona obiektów, wyeksponowanie walorów estetycznych zabudowy miejskiej oraz podniesienie walorów

informacyjno – turystycznych. Wykonywane prace gminne polegały między innymi na zbieraniu nieczystości i prowadzeniu ogólnej inwentaryzacji w zakresie ilości i jakości zbędnej roślinności do usunięcia.

Na terenie gminy Lubraniec dofinansowanie konserwacji zabytków wpisanych do rejestru reguluje Uchwała nr XLIX/446/2023 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 26 października 2023 r oraz Uchwała zmieniająca nr L/455/2023 Rady Miejskiej w Lubrańcu z dnia 21 listopada 2023 r w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze Gminy Lubraniec.

Z budżetu Gminy Lubraniec mogą być udzielane dotacje celowe na sfinansowanie prac i robót budowlanych przy zabytku ruchomym lub nieruchomym, jeżeli zabytek ten łącznie spełnia następujące kryteria:

-znajduje się na stałe na obszarze Gminy Lubraniec

-jest dostępny publicznie

-posiada istotne znaczenie historyczne, artystyczne lub kulturowe dla mieszkańców Gminy Lubraniec

-jest wpisany do rejestru zabytków

W okresie sprawozdawczym udzielono dotacji podmiotom sakralnym z przeznaczeniem na konserwację i odrestaurowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Dotacji udzielono:

- Parafii Rzymsko-Katolickiej Św. Trójcy w Dąbiu Kujawskim w kwocie 15.000,00 złotych w 2023 rok z na podstawie umowy na dofinansowanie realizacji zadania związanego z remontem kościoła polegających na wykonaniu prac konserwatorskich obejmujących konserwację zwieńczenia ołtarza bocznego p.w. św. Mikołaja- etap III. Prace zostany przeprowadzone zgodnie z zatwierdzonym programem prac zabytku wpisanego do rejestru zabytków decyzją Konserwatora Zabytków we Włocławku
- Parafii Rzymsko-Katolickiej pw.św. Jana Chrzciciela w Lubrańcu w kwocie 15.000,00 zł na 2023 r z przeznaczeniem na wykonanie prac konserwatorsko – restauratorskich fragmentu elewacji południowej (ok.176 m²) kościoła parafialnego w Lubrańcu: prace konserwatorskie przy elewacjach ceglanych , zewnętrznych polegających na oczyszczeniu elewacji z zabrudzeń i nawarstwień, usunięciu wtórnych rekonstrukcji, odsoleniu obiektu, dezynfekcji obiektu, uzupełnieniu ubytków i rekonstrukcji braków, wzmocnieniu strukturalnym, hydrofobizacji obiektu, scaleniu kolorystycznym zabytku wpisanego do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku

- Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Narodzenia NMP w Zgłowiączce w kwocie 15.000,00 zł na 2023 r z przeznaczeniem na wykonanie prac konserwatorsko – restauratorskich związanych z remontem kościoła związanych z oczyszczeniem i uzupełnieniem ubytków warstwy tynków stropu celem zabezpieczenia i wzmocnienia miejscowo osłabionych tynków oraz scalenia kolorystycznego i uzupełnienia warstwy polichromii, Przywrócenia pierwotnej kolorystyki sgraffita, zgodnej z techniką opracowania całego wnętrza kościoła wpisanego do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku.

Ochrona obiektów zabytkowych nierozdzielnie wiąże się z ochroną wartości kulturowych krajobrazu i przestrzeni gminy. Gmina jest także zobowiązana do utrzymania zabytków i ich otoczenia w ramach Parku Kulturowego Sarnowo, zgodnie z postanowieniami Ochrony Parku Kulturowego Sarnowo.

Biorąc pod uwagę rosnący ruch turystyczny obecność obiektów atrakcyjnych turystycznie w gminie, a także popularność turystyki rowerowej czy pieszej podjęto działania zmierzające do właściwego oznaczenia zabytków i tras turystycznych. Grobowce neolityczne w Sarnowie stanowią istotny potencjał turystyczny dla naszego regionu przy czym niewątpliwie są najcenniejszą atrakcją turystyczną Gminy Lubraniec. Samorząd od wielu lat prowadzi sukcesywnie działania zmierzające do : lepszej promocji, poprawy stanu zachowania oraz pogłębienia wiedzy o zlokalizowanych w sarnowskim lesie dobrach kultury. Szeroko zakrojona współpraca z różnymi instytucjami naukowymi i badawczymi również w tym roku

zaowocowała nowymi inicjatywami. 1 sierpnia 2023 roku na dwóch stanowiskach zlokalizowanych w rejonie cmentarzyska megalitycznego w Sarnowie Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi przeprowadziło prace wykopaliskowe. Badania są częścią, realizowanego z powodzeniem od 2020 roku, programu mającego na celu rozpoznanie sieci osadniczej i życia codziennego budowniczych kujawskich megalitów. Projekt prowadzony jest pod kierownictwem Joanny Wichy z Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi, której pomaga Rafał Brzejszczak z Fundacji Badań Archeologicznych im. prof. Konrada Jażdżewskiego z Łodzi oraz blisko związany z naszym regionem dr Piotr Papiernik który podkreślił wysoką rangę wykopalisk oraz ich wagę dla światowej nauki. W trakcie wykopalisk rozpoznano relikty osady, która usytuowana jest ok. 300 m od cmentarzyska. Odkryte podczas eksploracji terenu relikty budynków i urządzeń gospodarczych a także liczne zabytki archeologiczne, w tym przede wszystkim fragmenty naczyń, narzędzi krzemienych i kamiennych, wskazują, że pochodzą one z czasów budowy megalitów. O doniosłości prowadzonych do końca sierpnia badań świadczy fakt, że wzbudzają one szerokie zainteresowanie mediów zarówno lokalnych jak i ogólnopolskich oraz ukazaniu młodemu pokoleniu formy życia społeczności naszych przodków

W okresie sprawozdawczym podjęto działania w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków który kierowany jest bezpośrednio do jednostek samorządu terytorialnego, a za ich pośrednictwem również do innych podmiotów zobowiązanych do opieki nad zabytkami. Dofinansowanie jest przyznawane na realizację zadań inwestycyjnych związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami. Projekty zostały złożone dnia 30 marca 2023 r. w odpowiedzi na nabór wniosków nr 1/2022. To już kolejne inwestycje zakwalifikowane do wsparcia w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków. W ramach programu zostały objęte renowacją kościoły z terenu gminy Lubraniec min :

1. Parafia Rzymskokatolicka św. Jana Chrzciciela w Lubrańcu, która przeznaczy dotację na realizację zadania pn.: **„Renowacja zespołu kościoła parafialnego w Lubrańcu”** polegającego na procesie kompleksowej konserwacji fragmentu malarstwa ściennego prezbiterium kościoła – obraz „Jezus chodzący po morzu” ściana południowa prezbiterium
2. Parafia Rzymskokatolicka Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Zgłowiączce, która przeznaczy dotację na realizację zadania pn.: **„Renowacja zespołu kościoła parafialnego w Zgłowiączce”** polegającego na procesie technologicznym fumigacji zwalczania szkodników drewna wyrobionego więźby dachowej.
3. Parafia Rzymskokatolicka św. Wojciecha Biskupa i Męczennika w Kłobi, która przeznaczy dotację na realizację zadania pn.: **„Renowacja zespołu kościoła parafialnego w Kłobi”** polegającego na remoncie chodnika na terenie przykościelnym tj. wokół kościoła – Etap I (205 m²).
4. Parafia Rzymskokatolicka Świętej Trójcy w Dąbiu Kujawskim, która przeznaczy dotację na realizację zadania pn.: **„Renowacja zespołu kościoła parafialnego w Dąbiu Kujawskim”** polegającego na konserwacji barokowego ołtarza głównego.

Kwoty dofinansowania przedstawiają się następująco:

- kościół parafialny w Zgłowiączce w kwocie 60.000,00 złotych
- kościół parafialny w Lubrańcu w kwocie 60.000,00 złotych
- kościół parafialny w Dąbiu Kujawskim 60.000,00 złotych oraz
- zespół dworsko- parkowy w Redczu Kalnym w kwocie 800.000,00 złotych

Dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków może być przyznane jedynie w przypadku posiadania przez wnioskodawcę udziału własnego na realizację zadania inwestycyjnego w obszarach, o których mowa powyżej, pochodzącego ze środków innych niż środki z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości nie niższej niż 2% wartości zadania inwestycyjnego.

Zadanie pn.: „**Modernizacja budynku dawnej synagogi w Lubrańcu**” jest kolejnym przedsięwzięciem dotyczącym modernizacji obiektów zabytkowych na terenie gminy Lubraniec za kwalifikowanym do wsparcia w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków.

W ramach już drugiej edycji naboru wniosków z powyższego programu w dniu 16 sierpnia 2023 r. zostało złożony wniosek o dofinansowanie na modernizację budynku dawnej synagogi w Lubrańcu. Wyniki naboru są już znane i opublikowane na stronie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dofinansowanie w ramach wniosku opiewa na kwotę 400.000,00 zł.

Potwierdzeniem przyznania dofinansowania jest udostępniona w dniu 05 października 2023 r. promesa wstępna na realizację przedmiotowej inwestycji. Zgodnie z nią w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia udostępnienia Wnioskodawcy niniejszej promesy należy wyłonić Wykonawcę przedmiotowego zadania.

Prace przy zadaniu polegać będą na remoncie części pomieszczeń i dostosowaniu ich do funkcji użytkowej przy jednoczesnym zachowaniu zabytkowego charakteru tego obiektu.

Podstawowe założenia programu Opieki nad Zabytkami Gminy Lubraniec w okresie sprawozdawczym zostały zrealizowane odpowiednio.

Sporządzono w 2 egzemplarzach:

1. Sporządziła: Aneta Gańczak

Burmistrz Lubrańca

Stanisław Budzyński